

Spm. nr. S 3159

Til finansministeren (5/5 2003) af:

Pernille Falcon (EL):

»Mener ministeren, at det er acceptabelt, at statslige arbejdsgivere, f.eks. på universiteterne, udsteder ansættelsesbeviser så sent, at det betyder, at deltidsansatte går glip af supplerende dagpenge, og hvordan vil ministeren fremover sikre, at deltidsansatte kan få supplerende dagpenge fra første dag, de er ansat i staten?«

Skriftlig begrundelse

Af en artikel i Jyllands-Posten den 10. april 2003 fremgår det, at mange deltidsansatte i staten mister flere tusinde kroner i supplerende dagpenge. Ikke fordi de ikke kan få en frigørelsesattest, men fordi arbejdsgiveren sender ansættelsesbeviset for sent af sted til den deltidsansattes a-kasse. Der er altså tale om, at den deltidsansatte går glip af dagpenge, som vedkommende er berettiget til, af grunde den ansatte ikke har ansvar for. Dette virker urimeligt set ud fra spørgere-ns synsvinkel.

Spm. nr. S 3160

Til finansministeren (5/5 2003) af:

Pernille Falcon (EL):

»Vil ministeren tage initiativ over for Personalestyrelsen til at sikre de deltidsansatte på universiteterne retten til supplerende dagpenge fra første ansættelsesdag gennem en ændring af timelønscirkulæret?«

Skriftlig begrundelse

På f.eks. gymnasieområdet fungerer systemet med frigørelsesattester enkelt og ubureaukratisk. I stedet for at arbejdsgiverne for årsvikarer ansat i midlertidige stillinger skal udstede en frigørelsesattest til hver enkelt ansat, har man her en kollektiv frigørelsesattest, som er skrevet ind som en del af overenskomsten. Hvis man tilsvarende skriver ind i timelønscirkulæret for deltidsansatte ved universiteterne, at de ikke er bundet af et opsigelsesvarsel, vil man sikre, at de deltidsansatte får de supplerende dagpenge,

de er berettiget til, og samtidig lette de administrative byrder på universiteterne.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 149:**Forslag til folketingsbeslutning om at ophæve den danske militære straffelov på Færøerne.**

Af Tórbjörn Jacobsen (TF) m.fl.
(Fremsat 11/4 2003).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Forsvarsministeren (Svend Aage Jensby):

Den militære straffe- og retsplejelovgivning omfatter alle dele af riget. Den lovgivning, vi har her i riget, blev kundgjort på Færøerne den 27. marts 2003, så lovgivningen blev ført ajour med den, der gælder i selve Danmark.

Indtil regeringen i marts i år kundgjorde lovgivningen på Færøerne, gjaldt der på det område bl.a. den militære straffelov fra 1937. Efter den lov kunne der idømmes dødsstraf under krig. Loven fra 1937 blev i Danmark ændret i 1973, og ved en yderligere ændring 1978 blev loven endnu en gang ændret, således at dødsstraf blev afskaffet.

Der sker det, at der ved en fejl ikke sker kundgørelse på Færøerne på det tidspunkt, da den gældende lovgivning blev sat i kraft i Danmark. Derfor har den gamle lov fra 1937 været gældende på Færøerne indtil den 27. marts 2003, således at der indtil i år har været mulighed for at idømme dødsstraf i tilfælde af krig.

I 1990 forelagde regeringen Færøernes landsstyre spørgsmålet om ikrafttrædelsen for Færøerne af 1973-loven med senere ændringer, altså hvor man ophævede dødsstrafmuligheden, men i 1992 meddelte landsstyret, at man ikke kunne anbefale en ikrafttrædelse for Færøerne.

Kl. 16.55

Den 4. december 2001 rettede landsstyret henvendelse til regeringen om Lagtingets beslutning om ophævelse af den militære straffelov og retsplejeloven for Færøerne, uden at ny lovgivning agtedes iværksat.

Både den tidligere og den nuværende regering har ønsket en ajourføring af den militære lovgivning på Færøerne, så den svarer til den lovgivning, vi har i Danmark. Regeringen finder ikke, at området kan efterlades uden den særlige militære lovgivning, som der også er behov for i Danmark. Ud fra nogle folkeretlige principper påhviler det et lands regering at have et internt militært disciplinarsystem og dermed også et straffesystem, som landets væbnede styrker er underkastet.

Efter udskrivelsen af valg til Lagtinget og dannelsen af et nyt landsstyre i begyndelsen af juni 2002 havde jeg den store fornøjelse at besøge Færøerne på officielt besøg. Jeg drøftede her en forestående ajourføring af lovgivningen på det her område med lagmanden, og efterfølgende sendte Forsvarsministeriet på lagmandens anmodning yderligere materiale bilagt samtlige love og et udførligt notat om sagen.

I marts, nemlig den 19. marts 2003, orienterede statsministeren Folketinget om, at Forsvarsministeriet havde taget skridt til en snarlig ikrafttræden af den gældende militære straffe- og retsplejelovgivning på Færøerne. Det var som svar på et spørgsmål fra hr. Søren Søndergaard.

Som nævnt indledningsvis kundgjorde Forsvarsministeriet den 27. marts 2003 den gældende lovgivning på Færøerne, hvorved dødsstrafmuligheden blev ophævet. Hermed er regelgrundlaget ført ajour med de i Danmark gældende principper. Regeringen ser herefter ikke behov for yderligere initiativer, og derfor indstiller regeringen, at beslutningsforslaget forkastes.

Må jeg føje en enkelt ting til i anledning af det, der står i bemærkningerne til beslutningsforslaget, nemlig at man bryder en 55-årig praksis med at kundgøre på Færøerne uden at have Lagtingets accept, at der ikke er mange eksempler på love, der umiddelbart efter Folketingets vedtagelse omfatter Færøerne, men ud over den militære lovgivning kan det nævnes, at lov om indfødsret, lovgivningen vedrørende danske tjenestemænd og lov om Danmarks Nationalbank gælder.

Det er ikke korrekt, at regeringen med kundgørelsen af den militære lovgivning i marts 2003 har brudt den årelange praksis. I oktober 2001 skete der således en kundgørelse af en ændring af lov om dansk indfødsret, uden at de færøske myndigheder havde afgivet en positiv tilkendegivelse herom. Kundgørelsen skete, efter at re-

geringen havde rettet adskillige henvendelser til landsstyret uden at opnå dettes positive indforståelse.

Det var således, at en række ændringer i indfødsretslovgivningen, som Folketinget vedtog i slutningen af 1990'erne, og som bl.a. indebar en skærpeelse af reglerne for erhvervelse af dansk indfødsret, ikke kunne være gældende, medmindre man havde gjort det her på Færøerne, for det kunne have den følge, at folk kunne tage til Færøerne og få indfødsret, hvis de ikke kunne få det her. Jeg nævner det som et eksempel.

Det, regeringen lægger afgørende vægt på, er at se fremad og være i tæt dialog med de færøske myndigheder. Jeg tilkendegav også under mit besøg over for lagmanden, at intet ønskes vi mere. Dette, at jeg kundgjorde den militære straffe- og retsplejelovgivning, var simpelt hen en forpligtelse, vi måtte have.

Ulrik Kragh (V):

Venstre ønsker kun de bedste forhold i rigsfællesskabet imellem Danmark, Færøerne og Grønland. Rigsfællesskabet bygger jo på gensidig respekt imellem de tre folk. Respekten kommer bl.a. til udtryk ved dialog og inddragelse i alle relevante forhold, hvor rigsfællesskabets beslutninger træffes.

Folketinget har kompetencen og har fastlagt kravet om rigsfællesskabets ensartethed i beslutninger for sikkerhedspolitiske anliggender, herunder militær lovgivning, som vi drøfter i dette forslag.

Kl. 17.00

Den militære straffelov fra 1937 blev udskiftet med en ny i 1973 og igen ændret i 1978. Som følge af kravet til ensartethed i den militære lovgivning i hele rigsfællesskabet blev Færøerne naturligt ikke undtaget af lovgivningen. Alligevel undlod man at kundgøre lovene på Færøerne. Dette blev påpeget fra regeringens side i 1990, men i 1992 meddelte Færøerne, at man ikke ønskede den militære straffelov gældende for Færøerne. På dette tidspunkt burde problemet have været løst, idet det klart følger af Folketingets beslutninger, at den militære lovgivning skal være rigsfælles. Problemet fik dog stadig lov at ligge uløst.

Forsvarsministeren har, som han har redegjort for, i 2002 været på besøg på Færøerne og har som følge af drøftelserne deroppe iværksat en oprydning i de lovgivningsmæssige udeståender, der var på det militære område. Dette indebærer bl.a., at kundgørelsen af den militære

straffelov fra 1973 med ændringer blev fremsendt. Beslutningen om fremsendelse af kundgørelsen var en naturlig følge af drøftelserne i sommeren 2002 og kompetencefordelingen imellem Folketinget og Færøerne i militære anliggender.

Efter denne generelle gennemgang af retsgrundlaget og det historiske forløb skal vi så forholde os til det konkrete beslutningsforslag. Der lægges i beslutningsforslaget op til at pålægge regeringen at tilbagetrække den militære straffelov fra 1973 med senere ændringer.

Da dette er i strid med kravet om ensartethed i militære anliggender i hele rigsfællesskabet, kan Venstre ikke støtte forslaget.

Derimod kan vi i Venstre give et tilsagn om, at vi vil indgå i drøftelser om, hvordan vi i fremtiden kan undgå lignende tilfælde af lovgivning, som får lov at ligge hen i årevis uden kundgørelse.

Det kan også være på sin plads at drøfte, hvordan vi i fremtiden bedre kan inddrage de færøske synspunkter i debatten i Folketinget, når det drejer sig om rigsfælles anliggender som udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål, der vedrører Færøerne. Det er vigtigt med dialogen og inddragelsen, selv om det i den sidste ende naturligvis er et folketingsansvar.

Ud over dette tilsagn, som jeg giver her, har jeg også bemærket i Jyllands-Posten i går, at lagmand Anfinn Kallsberg og udenrigsminister Per Stig Møller ved ministerens møde på Færøerne i denne uge har drøftet, hvordan samarbejdet på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område kan øges.

Derfor ser jeg frem til, at dagens debat kan bruges fremadrettet til et bedre samarbejde og bedre inddragelse i fremtiden, selv om vi ikke kan støtte det foreliggende forslag.

Jeg skal hilse fra Det Konservative Folkepartis ordfører, hr. Knud Erik Kirkegaard, og sige, at Det Konservative Folkeparti heller ikke kan støtte forslaget.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Nu lykkedes det Venstres ordfører, hr. Ulrik Kragh, at bruge ordet dialog mange gange, men jeg fik ikke helt fat på, om hr. Ulrik Kragh mente, at dialogen havde været anvendt i denne her sag.

Der kan jo ikke være nogen som helst tvivl for nogen om, at de færøske politikere klart og tydeligt har udtalt sig både imod at få den nye mili-

tære straffelov og også klart og tydeligt har udtalt sig imod dødsstraffen. Og hvordan man skal forholde sig til det problem, ville det vel være relevant at tage en diskussion med de færøske politikere om. Den diskussion har ikke været der, så vidt jeg kan se.

Derfor vil jeg bare spørge hr. Ulrik Kragh: Er det hr. Ulrik Kraghs opfattelse, at det forløb, der har været, er et forløb i overensstemmelse med det, hr. Ulrik Kragh forstår ved dialog, eller vil hr. Ulrik Kragh erkende, at denne her sag har været kørt helt forkert uden den dialog, som hr. Ulrik Kragh altså ønsker for fremtiden?

(Kort bemærkning).

Tórbjörn Jacobsen (TF):

Endnu en gang skal vi høre de samme ord: gensidig respekt, naturlig gennemførelse, ensartede militærlove skal gælde for samtlige lande i rigsfællesskabet, og alligevel er det Folketingets ansvar, hvilke militærlove der er gældende for Færøerne.

Sagen er altså den, at der var en militær straffelov gældende for Færøerne fra 1937, der blev bekendtgjort; Lagtinget blev ikke spurgt. Den 22. november 2001 vedtog et enstemmigt Lagting, at militærloven fra 1937 skulle ophæves – og der skete ikke noget. Og nu igen her for nogle få dage siden var det atter et enigt Lagting, der vedtog, at den bekendtgørelse, der blev sat i kraft den 27. marts i år, også ensidigt skulle ophæves.

Så jeg spørger hr. Ulrik Kragh: Hvor er den gensidige respekt henne? Hvor er de tre ligestillede dele i riget henne?

Kl. 17.05

(Kort bemærkning).

Ulrik Kragh (V):

Til hr. Søren Søndergaard kan jeg sige, som det også fremgik af min ordførertale, at jeg synes, det her problem burde have været løst tilbage i 1990, da man konstaterede problemstillingen. Der er gået lang tid. I forhold til den måde, vi eksempelvis har drøftet situationen om missilforsvar med Grønland på, så er der nogle gode ting dér, vi kan tage med os i det videre arbejde.

Så den historiske opridsning, som der har været givet, giver selvfølgelig grundlag for at sige, at det godt kunne have været gjort anderledes, men situationen er immer væk således, at vi ser fremad.

Med hensyn til den dialog, der har været, har forsvarsministeren redegjort for den dialog, som

han har haft med lagmand Annfinn Kallsberg i forbindelse med besøget i 2002, og når det er sådan, at man vil gøre det her til et spørgsmål om ikkedialog, er jeg også nødt til at gøre opmærksom på, at Færøerne jo har en repræsentation i det danske Folketing og på den måde også en indflydelse på, hvad der bliver lavet af lovgivning.

Det er klart, at dialogen kan være der, og dialogen skal være der fremadrettet, således at vi har reelle vilkår og reel respekt for hinanden. Men i den sidste ende skal man jo ikke glemme, at det er Folketingets ansvar og Folketingets kompetence.

(Kort bemærkning).

Tórbjörn Jacobsen (TF):

Nu kunne det være meget interessant at vide, hvad der skete på det møde, som forsvarsministeren har haft med lagmanden den 17. og 18. juli sidste år. Men jeg kan i hvert fald bekræfte over for Venstres ordfører, hr. Ulrik Kragh, at lagmandskontoret har ekspederet sagen vedrørende lagtingsbeslutningen her først i maj måned – underskrevet den 8. maj af lagmanden – og han beder den danske regering om at ophæve de love, der blev bekendtgjort at gælde for Færøerne den 27. marts 2003.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg fornemmer sådan et forsøg på at få placeret aben et lidt mærkeligt sted. Jeg bemærkede det allerede i et svar, jeg fik om det her emne fra statsministeren, hvor statsministeren lige pludselig skriver – svar på spm. nr. S 2374:

»Efter udskrivelsen den 26. marts 2002 af valg til Lagtinget og dannelsen af nyt landsstyre den 6. juni 2002 aflagde forsvarsministeren officielt besøg på Færøerne i juli 2002 og drøftede i denne forbindelse den forestående ajourføring af den militære lovgivning på Færøerne med lagmanden. Efterfølgende fremsendes på lagmandens anmodning yderligere materiale i sagen.«

Og derefter skriver man så: »Forsvarsministeren har taget skridt til en snarlig ikrafttræden af ...« osv., osv., osv.

Man antyder altså på en eller anden måde, at lagmanden har været inde i nogle drøftelser og på en eller anden måde har accepteret det. Derfor synes jeg da, at det er vigtigt at få en klar melding på nuværende tidspunkt: Har den færøske lagmand over for forsvarsministeren på noget plan, bare på et minimy plan, givet udtryk

for en accept af, at denne her lovgivning blev sat i kraft på Færøerne? Det må vi da have et klart svar på.

Forsvarsministeren (Svend Aage Jensby):

Jeg tror, det er nyttigt, at jeg lige tager ordet her for eventuelt at rydde nogle misforståelser af vejen. Der er sket en fejl i 1989-90, da man opdager, om jeg så må sige – det er jo først dér, man opdager fejlen – at loven ikke er kundgjort på Færøerne, og det er en fejl, at man ikke får taget fat om det på det tidspunkt.

Da loven bliver vedtaget i 1937, er Færøerne jo et amt, og der er ingen problemer, men skaden sker ved, at man ikke får kundgjort 1973-loven med den senere ændring i 1978, og det opdager man i 1989.

Der har så været iværksat bestræbelser på at få Færøerne til at acceptere, at den bliver kundgjort på Færøerne, for da det er en del af riget, bliver vi nødt til at have en lovgivning.

Der skete nemlig det i 1989 – jeg tror, det er derfor, man opdager det – at man har en militær straffesag på Færøerne, hvor man så finder ud af, at vores militære straffe- og retsplejelovgivning i virkeligheden ikke kan anvendes.

Sådan et det gået over årene, og der kan ikke rigtig opnås, om jeg så må sige, enighed om ikrafttrædelsen.

Kl. 17.10

Situationen i dag er jo, at Færøerne, og det har været tilfældet gennem nogen tid, slet ikke ønsker at have dødsstraf på Færøerne – hvad vi jo heldigvis heller ikke har her i Danmark – men det næste er så, at man slet ingen militær retsplejelovgivning ønsker, og det er et rigsansliggende, så det skal vi have, så længe vi har militært personel og installationer på Færøerne.

Til det næste spørgsmål, som hr. Søren Søndergaard stillede: Lovede lagmanden noget? Nej, det gjorde han ikke. Jeg var på besøg og sagde: Vi har en problemstilling her, lagmand, og jeg vil gerne uddybe det ved at sende en oversigt over det, vi mangler at få kundgjort på det militære område. Det ligger langt fra mig at sige: Ja, lagmanden sagde god for det. Det var en orientering, jeg gav ham. Det er historikken i det.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Nu får hr. Søren Søndergaard ordet til ministeren, så vi kan få en vis orden i det. Vi gør så lige den ting færdig, og så kommer hr. Krarup efterfølgende.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil godt sige tak til ministeren for den fuldstændig klare og ærlige beskrivelse. Jeg synes ikke, det var så klart i det, der kom fra statsministeren, det må jeg ærligt indrømme. Der var det lidt dunkelt, hvad lagmanden havde sagt. Man kan jo læse det her, og deraf fremgår det ikke tydeligt, at lagmanden netop ikke har givet noget tilsagn. Det fremgik klart af det, forsvarsministeren siger her, og forsvarsministeren skal have tak for, at det bliver sagt klart.

Men så er det jo også, jeg synes, det ville være naturligt – når man har haft gentagne vedtagne politiske meldinger fra Færøerne og også har fået den melding fra lagmanden – at man, når man står over for at ville gennemføre de her ting, så siger: Okay, så tager vi en forhandling med repræsentanterne for Færøerne, i stedet for bare at gennemføre det. Det synes jeg ville have været et udtryk for dialog.

Man kan så stille spørgsmålet også til Venstres ordfører i denne her sag: Ville det ikke have været mere hensigtsmæssigt at tage en diskussion med de relevante færøske myndigheder og politikere i stedet for bare at træffe beslutningen?

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så får hr. Ulrik Kragh ordet, og så er vi tilbage igen, hvor vi slap.

(Kort bemærkning).

Ulrik Kragh (V):

Jeg vil forholde mig generelt til problemstillingen, for man forsøger at gøre den militære straffelov og kundgørelsen af den til et generelt anliggende med hensyn til: Hvad er kompetencefordelingen imellem Færøerne og Folketinget? Og det, at man forsøger på at gøre denne her lov til et spørgsmål om det generelle, synes jeg ikke er rimeligt.

Hvis det er sådan, at man vil have den generelle debat, så synes jeg, at man må rejse kompetencepørgsmålet som en selvstændig debat. For der følger mange fordele med friheden fra det danske Folketing, men der følger også pligter og ansvar.

Det, vi behandler her i dag, er den militære straffelov. Der er redegjort for, at et bredt flertal i Folketinget er enig om, at den militære straffelov er et anliggende for hele rigsfællesskabet, og derfor kan vi ikke støtte det konkrete forslag.

Men generelt fremadrettet er vi indstillet på, at vi skal have den størst mulige dialog, således at vi kan få et fortsat godt samarbejde i et stærkt rigsfællesskab.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Per Kaalund som ordfører.

Per Kaalund (S):

Jeg skal ikke trætte med nogen gennemgang af sagens historiske forløb; det har ministeren gjort, og det har Venstres ordfører tilsvarende gjort, så de faktuelle omstændigheder ligger vel rimeligt klart.

Med udgangspunkt i beslutningsforslagets ordlyd vil jeg sige, at Socialdemokratiet anerkender og respekterer Færøerne som en del af fællesskabet og med en hjemmestyreordning, og i det ligger selvfølgelig, at der skal drøftes og forhandles mellem parterne, inden beslutninger træffes. Men i anerkendelse og respekt ligger også, at man hjælper hinanden med at afklare misforståelser og rette fejl, og det må erkendes, som forløbet har været, at det var en fejl, at den militære straffelov efter ændringerne i 1978, da dødsstraffen blev afskaffet, ikke blev kundgjort på Færøerne.

Men at en sådan fejl skulle give anledning til at drøfte, om der overhovedet skal være en militær straffelov, der gælder for Færøerne, finder vi ikke er på sin plads i denne sammenhæng. En sådan drøftelse af, om forsvar og militær skal være et hjemmestyreanliggende eller ikke, må i givet fald finde sted i en helt anden sammenhæng direkte mellem Færøerne og Danmark.

Jeg forstår, og det fremgår jo også, at det er et enigt Lagting, der står bag – endda ved gentagne beslutninger – at man overhovedet ikke ønsker en militær straffelov gældende for Færøerne, og det er da legitimt, at man har det synspunkt. Jeg forstår også, at man ikke ønsker dødsstraf på Færøerne; det vil man også gerne have afskaffet under alle omstændigheder.

Kl. 17.15

Men det må være sådan, at det i givet fald må tages op i en anden sammenhæng, for vi må erkende, og det synes jeg også man må gøre på Færøerne, at Danmark og dermed Færøerne er underlagt en række konventioner og internationale aftaler, og som bekendt er der permanent militær til stede på Færøerne, og af den grund må en militær straffelov selvfølgelig også være gældende for Færøerne.

Jeg skal ikke kommentere og ikke blande mig i, hvad der har været og ikke været af drøftelser og forhandlinger mellem Lagtinget og landsstyret på den ene side og regeringen på den anden side, men kun henholde mig til, at vi må have en militær straffelov, der gælder for Færøerne, og derfor kan Socialdemokratiet ikke støtte beslutningsforslaget.

(Kort bemærkning).

Tórbjørn Jacobsen (TF):

Ja, nu ved jeg ikke, vil jeg gerne sige til hr. Per Kaalund, hvor meget man har hjulpet hinanden i denne her sag.

Hr. Per Kaalund siger, at det var en fejl, at loven ikke blev bekendtgjort i 1990, men virkeligheden er jo, at landsstyret havde den til behandling i 1992 og bad Rigsombudet om, at den nye lov fra 1973 ikke blev bekendtgjort på Færøerne, og det respekterede den socialdemokratiske regering, der sad på det tidspunkt.

Man fokuserer meget på, om færingerne vil have en militær straffelov eller ikke, men det er ikke det, der er hovedtemaet i det, der er sket på Færøerne angående denne her lov; det er mere procedurefejlen.

Da man i 55 år har respekteret, at også danske love skal igennem Lagtinget og igennem den sædvanlige procedure, der gælder for forslag, der bliver rejst i Lagtinget, så er det her et kraftigt brud med det, som har været gældende, i hvert fald siden hjemmestyreloven blev sat i kraft.

Derfor forstår jeg ikke Socialdemokraternes holdning, specielt ikke fordi det først og fremmest var det færøske socialdemokrati, der rejste forslaget om at ophæve loven fra 1973, som blev bekendtgjort den 27. marts, nok mest fordi man ikke var tilfreds med fremgangsmåden.

(Kort bemærkning).

Per Kaalund (S):

Jeg vil sige til hr. Tórbjørn Jacobsen, at jeg godt forstår, at det er proceduren, der drejer sig om, men jeg må sige, at ved de drøftelser og forhandlinger, der har været i hvert fald gennem den periode, jeg har været medlem af Folketinget her, synes jeg, at færøske spørgsmål bliver behandlet med stor omhu; det er mit indtryk. Jeg har siddet i Det Politisk-Økonomiske Udvalg, hvor der har været mange sager, og man går meget i detaljer og er meget omhyggelig med det.

Det er muligt, at man på Færøerne opfatter, at der her er et brud på en 55-årig tradition, en proceduremæssig ting. Og hvis regeringen føler, det er tilfældet, så må den selvfølgelig beklage det, men jeg har svært ved at tro, at den siddende regering, uden at jeg nødvendigvis skal tage den i forsvar, har været ude på bevidst at foretage et brud på en 55-årig tradition; det kan jeg ikke forestille mig.

Jeg synes, man må forholde sig til kendsgerningerne, som er, at det er nødvendigt, at der er en militær straffelov gældende også for Færøerne. Jeg er klar over, at det er den socialdemokratiske gruppe oppe på Færøerne, der har rejst spørgsmålet senest, og jeg har set, at det er et fuldstændig enigt Lagting, der taler for disse ting her, men jeg synes, man må henlægge drøftelser om forsvar og forsvarssamarbejde osv. samt selvstændighed og hjemmestyre til en helt anden sammenhæng end at tage udgangspunkt i den militære straffelov.

Kl. 17.20

Jesper Langballe (DF):

Jeg har for mig selv aflagt det løfte, at end ikke hr. Tórbjørn Jacobsens himmelstormende hang til at fremsætte fuldkommen urealistiske forslag med det udgangspunkt, at danskere er skyld i alle ulykker på Færøerne, og selv ikke de oplevelser, som hr. Tórbjørn Jacobsen sådan bereder os i Folketingssalen, skal gøre noget skår i min varme sympati for det færøske folk og mit håb om, at Færøerne selvstændiggør sig i det tempo, færingerne selv vil, og det vil vel egentlig sige så hurtigt, det er praktisk muligt.

Der blev begået en særdeles alvorlig formel fejl fra de danske myndigheders side, da man glemte at bekendtgøre den ændring i Danmarks riges militære straffelov af 1978, som ophævede dødsstraffen for militære forbrydelser.

Forglemmelsen har jo så givet anledning til en del drillierier og deraf følgende bryderier. Men efter forsvarsministerens besøg på Færøerne og samtaler med lagmanden i sommer er det mit indtryk, uanset hvad lagmanden måtte have sagt til forsvarsministeren, at man på Færøerne i almindelighed betragter den sag som historie og som en pinlig episode med en forglemmelse, som selvsagt ikke skal gentage sig – og det skulle jeg for resten også hilse og sige fra færøske venner, der sågar er aktive i Færøernes selvstændighedsbestrebelse.

Hr. Tórbjørn Jacobsen forsøger nærmest at give det udseende af, at danske myndigheder på

et eller andet tidspunkt har indført dødsstraf på Færøerne, så ministeren faktisk kunne have afsluttet sin tale her med at sige til hr. Tórbjörn Jacobsen, at han ville blive skudt ved daggy.

Men for det første var det netop en *ophævelse* af 1937-lovens militære dødsstraf, der var kernepunktet i lovændringen, som ikke blev kundgjort. Ja, det er vel lige ved, at man kan sige, at det er færingerne, der så at sige har klamret sig til dødsstraffen, stærkt støttet af hr. Søren Søndergaard. Altså man må virkelig sige, at der er nogle her i Folketinget, der sørger for, at vi ikke kommer til at kede os.

For det andet er rigsfællesskabets militære lovgivning og disciplinarsystem formentlig det eneste, færingerne ikke kan overtage. Her er rigets fælles regering enerådende og *må* selvfølgelig være det, bl.a. fordi den er forpligtet af Genèvekonventionen.

Endelig tvangsomfatter den militære straffelov jo slet ikke nogen færinger, men på Færøerne alene dansk militær; færingerne er som bekendt fritaget for at aftjene værnepligt. Den militære straffelov og disciplinarsystem har altså ingen berøring med det færøske folk.

Hr. Tórbjörn Jacobsens forslag synes dels udsprunget af en sprudlende fantasifuld fremstillingsevne, dels af en drillelyst, som jeg sådan set ikke kan fortænke ham i. Man kunne jo altså også sige som hr. Per Kaalund: Man kunne også prøve at hjælpe hinanden lidt tillidsfuldt, når der er begået en formel fejl. Men altså ingen kan fortænke hr. Tórbjörn Jacobsen i den fornøjelse, han har haft af det her.

Færøerne har, som vi har hørt det, ikke noget krav på, at færøske myndigheder skal høres, inden regeringen bekendtgør love, der omfatter hele riget. Alligevel har det været praksis, at den danske regering har prøvet at opnå de færøske myndigheders accept, men i enkelte tilfælde, som vi hørte forsvarsministeren sige, hvor det var livsnødvendigt for rigets indre og ydre sikkerhed, har man altså måttet bryde med den praksis.

Vi finder det godt og rigtigt, at regeringen ved forsvarsministeren giver udtryk for, at Færøerne og Grønland også på disse rigsfællesskabsområder inddrages i lovgivningsprocessen.

Vi stemmer imod forslaget.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Blot inden hr. Langballe sådan fuldstændig forlader denne verden og fortaber sig i tågede forestillinger om et enigt færøsk folk støttet af menneskerettighedsfolk på venstrefløj i Danmark, der arbejder for at få fastholdt dødsstraffen på Færøerne, vil jeg bare bede hr. Langballe om at bekræfte én ting, nemlig at det færøske Lagting enstemmigt i 2001 vedtog en henvendelse til den danske regering med en opfordring til at afskaffe dødsstraffen på Færøerne. Kan hr. Langballe bekræfte det?

(Kort bemærkning).

Tórbjörn Jacobsen (TF):

Der er meget, der tyder på, at ordføreren, hr. Jesper Langballe, fra statsministerens støtteparti er i gang med at få det lyserøde billede af de lige-stillede dele i det danske rige til at krakelere her halvandet år efter, at regeringen tog fat på sit arbejde, for han siger, at på nogle områder er den danske regering eller det danske Folketing enerådende, hvad riget angår.

Jeg vil så spørge hr. Jesper Langballe: Mener hr. Jesper Langballe, at den færøske lovgivningsmagt kan eller skal suspenderes, når det nu tilfældigvis på et eller andet tidspunkt passer den danske regering eller det danske Folketing?

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Jeg vil gerne begynde bagfra og sige til hr. Tórbjörn Jacobsen: Nej, jeg mener ikke, at den færøske lovgivningsmagt skal suspenderes, men det er jo velkendt – vi ved det alle sammen – at den færøske lovgivningsmagt, Lagtinget, ikke er en suveræn nations lovgivningsmagt, og det vil sige, at der er spørgsmål, der hører under rigsfællesskabet, som ikke er færøske lokalanliggende og først bliver det den dag, Færøerne gør sig selvstændigt, men det er op til færingerne, hvornår det bliver. Mit eget personlige ønske er, at det sker på et tidspunkt, og at det sker snart, for jeg tror – og det tror jeg faktisk jeg er enig med hr. Tórbjörn Jacobsen om – at det vil være en fordel for forholdet mellem Danmark og Færøerne. Men det er altså ikke sket indtil nu.

Hr. Tórbjörn Jacobsen har tidligere henvist til – efter min mening helt korrekt – at Færøerne er et folkeretligt subjekt, en nation, et folk i FN's forstand, men folkeretten kan jo ikke omsættes til statsret, før Færøerne selv gør det.

Så til hr. Søren Søndergaard: Ja, jeg er fuldt bekendt med, at Lagtinget sagde sådan i 2001. Alligevel er det pudsigt – men denne sag er jo altså fuld af selvmodsigelser, den ene mere munter end den anden – at det faktisk er Færøerne, der har forhindret kundgørelsen af dødsstraffens ophævelse.

(Kort bemærkning).

Tórbjörn Jacobsen (TF):

Jeg takker hr. Jesper Langballe mange gange. Han siger, at vi bare må vænne os til, at Færøerne ikke har en suveræn lovgivningsmagt. Det er ikke det, sagen her drejer sig om.

Den drejer sig om, at man har brudt med sædvanlig praksis igennem 55 år, hvor man har sendt folketingslove til landsstyret, som har eksederet dem videre til Lagtinget, hvor lovene har fået de behandlinger, de skulle have ifølge hjemmestyrelsen, ifølge den færøske styrelseslov og ifølge sædvane i den samarbejdsform, der har været imellem landene.

Derfor ville jeg meget gerne spørge hr. Jesper Langballe, om han ikke synes, det er mærkeligt, at man netop ved denne lov fra regeringens side ikke har henvendt sig til lagmanden og bedt ham om at lægge loven frem i Lagtinget, således at den kunne få den behandling, der var nødvendig, og muligvis komme igennem. Det, der skete her forleden, var lige så meget en protest imod den procedurefejl, som man fra færøsk side mener er begået i denne sag.

Kl. 17.30

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Jeg synes, det er noget syndigt roderi, de danske myndigheder har foretaget sig, og derfor sagde jeg udtrykkeligt, at den pinlige fejltagelse ikke skal gentages. Det er helt klart, især når man ser, hvad den har kunnet give anledning til, og hvilke fuldstændig usaglige ting den har kunnet bruges til.

Jeg må altså sige, at jeg synes, det er fuldkommen usagligt, når en sådan myndighedsfejl bliver brugt af visse færing, bl.a. hr. Tórbjörn Jacobsen, til at rejse en principdiskussion om, hvilke områder – her altså militæret – der skal høre under rigsfællesskabet, og hvilke der skal høre under det færøske Lagting. Som det er blevet sagt, er det jo en diskussion, der hører hjemme i en helt, helt anden sammenhæng.

Formanden:

Hr. Tórbjörn Jacobsen for sin tredje og sidste korte bemærkning til hr. Langballe.

(Kort bemærkning).

Tórbjörn Jacobsen (TF):

Jeg skal hilse hr. Jesper Langballe og sige, at det har ikke noget med hysteri at gøre, og det har ikke noget med at gøre, at man vil sætte nogle kiler ind i samarbejdet mellem Danmark og Færøerne, absolut ikke. Det eneste, jeg forsøger at gøre med forslaget, er at værne om den lovgivningsmagt, som det færøske Lagting har arbejdet sig frem til gennem tiderne og ikke andet. Det ville hr. Jesper Langballe sandsynligvis også gøre, og det ville han i hvert fald gøre, hvis der var nogen, der prøvede at suspendere den lovgivningsmagt, som Folketinget har kæmpet sig frem til gennem så mange år.

Formanden:

Så er det næste ordfører, hr. Morten Helveg Petersen.

Morten Helveg Petersen (RV):

Det er en temmelig speget sag, vi behandler her. Det fremgår vist også med al ønskelig tydelighed af debatten, og jeg vil overhovedet ikke for tænke forslagsstilleren i at rejse sagen, om end det er meget store ord, der bliver anvendt i bemærkningerne til beslutningsforslaget.

Det er helt klart, at hvis vi i den sydlige del af Danmark ikke gør, hvad vi kan for at fremme, at forholdet til Færøerne skal være baseret på respekt og tillid, fremmer det selvfølgelig ønsket om løsrivelse, og det er vel ikke just på den måde, vi bør ønske at hjælpe Færøerne til øget selvstændighed.

Det Radikale Venstre kan ikke støtte beslutningsforslaget, der ligger her. Når der er sket en eller flere fejl i kundgørelsen fra 1978 om ændringen af den militære straffelov fra 1973, bør vi bestræbe os på at løse denne tvist konstruktivt. Vi lægger vægt på en bedre mulighed for reel indflydelse tidligt i processen, og vi ser positivt på, at Færøerne kan inddrages allerede under lovgivningsprocessen, så vi kan få et reelt samarbejde om en lovgivning, som fortsat vil omfatte hele rigsfællesskabet, men vi kan ikke støtte beslutningsforslaget, som det ligger her. Der bør være en militær straffelov.

(Kort bemærkning).

Tórbjörn Jacobsen (TF):

Et kort spørgsmål til hr. Morten Helveg Petersen: Mener hr. Morten Helveg Petersen virkelig, at man kan skøjte så let hen over problemet og bare sige, at det var en fejl? Der bliver bekendtgjort en stor lovpakke, som vil være gældende lov for Færøerne, uden at Færøernes lovgivende magt ved det. Kan man bare skøjte så let hen over det og sige: Det var en fejl?

(Kort bemærkning).

Morten Helveg Petersen (RV):

Jeg mener nu ikke, der var tale om at skøjte let hen over det. Jeg mener, der var tale om en meget åben erkendelse af det problematiske i sagen, så jeg vil godt have mig undskyldt.

Jeg prøvede egentlig at give udtryk for meget stor respekt med hensyn til forholdet til Færøerne og dermed også en erkendelse af, at der var sket nogle fejl, som ikke burde være sket, i denne sag. Jeg skal da beklage, hvis det blev opfattet af hr. Tórbjörn Jacobsen, som om jeg skøjtede let hen over det. Det var sandelig ikke min intention, så det skal jeg da beklage mange gange.

Kl. 17.35

Formanden:

Hr. Søren Søndergaard som ordfører.

Søren Søndergaard (EL):

I begyndelsen af 2003 blev jeg opmærksom på, at dødsstraffen stadig var gældende på Færøerne, og det betød faktisk, at jeg var ved at falde ned af stolen, ikke mindst som medlem af Folketingets Europarådsdelegation, hvor vi jo højtideligt har afsværget dødsstraf og også går i rette med alle mulige rundtomkring i verden, hvis de anvender dødsstraf.

Det var ret forbavsende at opdage, at dødsstraffen rent faktisk stadig indgår i lovgivningen for en del af det danske rige, nemlig Færøerne. Endnu større blev min forbløffelse, da jeg undersøgte sagen og nåede frem til den oplysning, at i 2001 havde det færøske Lagting faktisk henvendt sig til regeringen og bedt om, at dødsstraffen blev fjernet. Så var det jo ikke bare et spørgsmål om en forglemmelse, så var det ikke bare et spørgsmål om, at et eller andet var gået lidt stærkt. Så var det jo et spørgsmål om, at fra 2001 og frem til begyndelsen af 2003 havde man fra den danske regerings side helt bevidst og medvidende accepteret, at dødsstraffen fandtes

på Færøerne imod det færøske Lagtings udtrykkelige ønske.

Det syntes jeg var alvorligt, derfor stillede jeg et spørgsmål om det til statsministeren, og statsministeren svarede, at der hurtigt ville blive gjort noget ved sagen. Jeg stillede spørgsmålet den 11. marts, og han svarede den 20. marts, at det ville der hurtigt blive gjort noget ved, og at man var i gang med at forberede det. Den 27. marts gennemførte man så hen over hovedet på Færøerne en ny militær straffelov.

Jeg kan godt forstå, at man fra færøsk side anser det for at være meget provokerende. Når en henvendelse om dødsstraffen forbliver ubesvaret, og man ikke reagerer på den, men hen over hovedet på Lagtinget gennemfører en ny militær straffelov, virker det unægtelig som en provokation, uanset hvor meget man kan argumentere for, at det er et område, der hører under det danske Folketing, osv.

Det er også derfor, vi fra Enhedslistens side støtter det forslag, der er fremsat her. Vi synes sådan set, man skal vise, at man har begået en fejl, ved at tilbagekalde den lovgivning, man har sat i kraft. Så skal man gennemføre en forhandling med de færøske politikere, og på baggrund af den skal man nå frem til et eller andet resultat. Det kan da godt være, man ikke kan blive enig, men så har man i hvert fald gjort et forsøg og har vist, at man er interesseret i den dialog, som man ved festlige lejligheder snakker så meget om.

Faktisk synes jeg, at det ville være en ualmindelig klog, tillidsskabende foranstaltning. Vi står over for en periode, hvor forholdet til den færøske befolkning og Færøernes status ændres. I dag er der fra både dansk og færøsk side behov for, at der er tillid mellem parterne, og derfor vil en sådan gestus bestemt være en tillidsskabende foranstaltning, der vil gøre, at de forhandlinger, der ligger forude, kan forløbe mindre smertefuldt, end de ellers ville gøre.

Enhedslisten kan støtte forslaget. Sagen skal simpelt hen gå om, der skal være en reel forhandling med det færøske Lagting.

Så skal jeg derudover meddele, at SF, som ikke har mulighed for at være til stede lige nu, også støtter forslaget.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Som jeg har sagt, kan jeg sagtens medgive hr. Søren Søndergaard og hr. Tórbjörn Jacobsen, at sagen kunne have været håndteret fiksere. Men

når nu denne rodede affære med forglemmelser og fejl, som man må sige er af formel og teknisk art, har ført til denne nationale principdiskussion, som er fuldstændig proportionsforvrængende, vil jeg gerne på grundlag af det, jeg lige har hørt hr. Søren Søndergaard sige, spørge hr. Søren Søndergaard:

Kl. 17.40

Vi kan godt være enige om, at man skal inddrage Færøerne i lovgivningsprocessen gennem samtaler, men mener hr. Søren Søndergaard virkelig, at Færøerne skal overtage ansvaret for deres militære straffelov, når den også gælder for danske styrker på Færøerne? Og hvordan mener hr. Søren Søndergaard, at færingerne så kan være ansvarlige i henhold til Genèvekonventionen?

(Kort bemærkning).

Tórbjörn Jacobsen (TF):

Næsten hver eneste ordfører har nævnt ordet fejl. Der er begået en fejl, og når man begår en fejl på det plan, synes jeg, man burde lade sagen gå om igen og lade den gå sin rigtige gang, sådan som det har været sædvane i mange år.

Jeg vil takke hr. Søren Søndergaard, der også var ordfører for SF, og som støtter sagen, og jeg kan kun sige, at det undrer mig, at Enhedslisten og SF er de eneste, der støtter den fremgangsmåde og den samarbejdsform, der har været Danmark og Færøerne imellem i 55 år.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil sige til hr. Jesper Langballe, at vi ved jo ikke, hvad resultatet af en forhandling med Færøerne vil blive, men det kunne jo være, at det var noget, vi også kunne acceptere i det danske Folketing.

Jeg ved ikke præcis, hvad det er, Færøerne ønsker. Jeg ved, at Færøerne har et principielt synspunkt om den militære straffelov, men jeg ved ikke, om de har nogle konkrete ting, som de ønsker skal være specielle for Færøerne, som kunne accepteres som værende specielle for Færøerne, som kan inkorporeres, og som det danske Folketing kan acceptere og stå inde for. Det ved jeg ikke, og det kan vi kun få at vide på én eneste måde, og det er ved at tage konkrete forhandlinger med Færøerne. Hvis man ikke gør det, er det klart, at så kan man heller ikke lave de konkrete aftaler, som skal til, for at man eventuelt kan finde frem til noget, som alle kan ac-

ceptere, i hvert fald i en periode, mens man diskuterer det mere principielle.

Hr. Langballe har nu sagt flere gange, at det er en latterlig lille ting, hvor proportionerne er forsvundet. Ja, jeg tror også, jeg kunne bibringes den opfattelse som bosiddende i Danmark, men tingene opfattes jo ganske anderledes på Færøerne. Vi ved jo alle sammen, at ting, som en stormagt opfatter som små latterlige ting, ikke nødvendigvis opfattes som små latterlige ting af en lille stat eller en befolkningsgruppe i en stor stat, og det er jo det, der er tale om her.

I forhold til Færøerne er Danmark en stormagt, og det opfattes sådan, at nu bliver det lavet et diktat. I over et år har man ikke villet høre på, at Færøerne ikke ønsker dødsstraffen gennemført, og så kommer man lige pludselig fra den ene dag til den anden og tvinger en ny militær straffelov igennem. Det opfattes selvfølgelig som noget højst besynderligt, det kan jeg godt forstå, og det er derfor, jeg synes, der er behov for en tillidskabende foranstaltning.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Det er vel normalt dårlig folketingsforhandlingskik at gentage sine egne spørgsmål, men her gør jeg det alligevel, for man kan komme i den situation, at man siger: Har jeg hørt rigtigt? Sig det lige igen for en sikkerheds skyld.

For det første: Er hr. Søren Søndergaard enig med mig i, at der er overhovedet ingen færing, der er tvangsomfattet af den danske militære straffelov og det danske disciplinarsystem, men at det her er noget, der kun vedrører danske styrker?

For det andet vil jeg godt spørge hr. Søren Søndergaard, selv om det muligvis er en gentagelse: Mener hr. Søren Søndergaard virkelig, at de danske militære straffelovsbestemmelser skal stykkes ud på rigets enkeltområder, så man afgør sagen lokalt i Danmark, på Færøerne og i Grønland? Jeg vil høre det en gang til, før jeg tror det.

Kl. 17.45

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg kan bekræfte over for hr. Langballe, at han havde ikke behøvet at stille spørgsmålet én gang til, for han hørte fuldstændig korrekt første gang. Vi foreslår, at der tages en forhandling med de færøske myndigheder, og at det resultat, der kommer ud af de forhandlinger – enten i

enighed eller i form af flere indstillinger – bliver fremlagt, og at der træffes en afgørelse af dem, der har retten til at træffe den.

Det er det, vi foreslår. Det er meget, meget konkret, det er meget logisk, og det hænger fuldstændig sammen. Der er intet mystisk og intet ulovligt ved det, og der er heller intet, der strider med nogen konvention eller noget som helst. Det er fuldstændig muligt at gøre det, og det ville være klogt at gøre det, fordi det ville være en tillidsskabende foranstaltning, og fordi det ville vise, at man tager de færøske politikere alvorligt.

Det er der skabt tvivl om på grund af denne situation. Derfor er det fornuftigt at forsøge at reparere på det, der er sket, og efter min mening reparerer man ikke på det ved at sige: Nå, ja, det er bare en lille fejl, der ikke har nogen særlig betydning. Det er bare hr. Tórbjørn Jacobsen, der blæser sagen op, det er ikke rigtig noget. Det er bare et enigt færøsk Lagting, der har vedtaget et eller andet, men de vedtager så meget deroppe. Sådan tror jeg ikke man reparerer den fejltagelse.

Formanden:

Så er det fru Tove Videbæk som ordfører.

Tove Videbæk (KRF):

Kristeligt Folkeparti sætter stor pris på rigsfællesskabet med Færøerne og Grønland, og vi vil naturligvis gerne medvirke til alle former for initiativer, der kan styrke fællesskabet.

Rigsfællesskabet er jo ikke bare et fællesskab med nogle andre dele af riget. Det er også et fællesskab, der dækker, at vi har en masse fælles historie, og at vi har fælles værdier og fælles interesser, og derudover har mange af os færøske venner og familie og venner på Færøerne. Dette er blot sagt for at understrege Kristelige Folkepartis positive holdning til Færøerne og respekt for det færøske folk.

Jeg forstår på forsvarsministeren, at man har kundgjort denne lov på nærmest samme måde, som man har gjort tidligere, men jeg må dog sige, at regeringen kunne måske have undgået denne lidt penible situation, hvis den havde handlet aktivt og havde bedt det færøske landstyre om en konkret udtalelse vedrørende den militære straffelov, der var på vej. Det har man ikke gjort, og det beklager vi meget i Kristeligt Folkeparti, især fordi det kan tolkes som manglende respekt for Færøerne.

Men trods dette tager Kristeligt Folkeparti forsvarsministerens redegørelse for forløbet af sagen om den militære straffelov og kundgørelsen af den på Færøerne til efterretning, og derfor kan vi ikke støtte B 149.

Lisbeth L. Petersen (V):

Som indledning til min tale vil jeg ganske kort redegøre for denne sags forhistorie.

Den 27. marts 2003 blev der på Færøerne stadfæstet nogle militære straffe- og retsplejelove samt indfødsretslove m.v., uden at Lagtinget var informeret, og på denne baggrund fremsatte det færøske socialdemokrati den 8. april 2003 et forslag i Lagtinget om, at disse love skulle tilbagekaldes. Alle de andre færøske partier bortset fra Sambandspartiet underskrev forslaget som medforslagsstillere. Sambandspartiet var enig med forslagsstillerne i, at det var en uheldig situation, at Lagtinget ikke var blevet orienteret, men fra partiets side ville vi først undersøge sagen nærmere.

Som supplerende oplysning kan jeg meddele, at Sambandspartiet allerede fra starten gjorde sin holdning klar. Det fremgår også af betænkningen, og det fremsatte forslag blev enstemmigt vedtaget af Lagtinget den 2. maj 2003.

Kl. 17.50

For Sambandspartiet er det helt grundlæggende, at ingen rigslov skal sættes i kraft på Færøerne, uden at den først er behandlet eller vedtaget af Lagtinget. Ved forhandlingerne, som gik forud for vedtagelse af hjemmestyreloven, var det magtpåliggende for Sambandspartiet at fastholde, at ingen lov, som vedrører Færøerne, dvs. rigslove, skal stadfæstes, uden at Lagtinget først har behandlet eller vedtaget den. Af hjemmestyrelovens § 7 fremgår:

»For at sikre, at Lagtinget i videst muligt omfang får indflydelse på udformningen af særlige bestemmelser for Færøerne i love, der gives af rigets myndigheder, skal regeringsforslag indeholdende bestemmelser, der udelukkende vedrører Færøerne, forelægges det færøske hjemmestyre til betænkning, forinden de fremsættes for Rigsdagen. I øvrigt skal rigslove, der vedrører lokale færøske forhold, forelægges det færøske hjemmestyre til betænkning, forinden de sættes i kraft på øerne. Der kan i det enkelte tilfælde sættes en frist, inden hvis udløb hjemmestyrets betænkning skal foreligge. Har den i dette stykke omtalte forelæggelse på grund af tvingende omstændigheder ikke kunnet finde sted, skal loven snarest tilstilles hjemmestyret til udtalelse.

På tilsvarende måde forholdes der med traktater og andre internationale overenskomster, der kræver Rigsdagens samtykke, og som berører særlige færøske interesser.«

Siden hjemmestyrelovens vedtagelse har dette princip normalt ikke voldt problemer, men med stadfæstelsen af ovenstående militære straffe- og retsplejelove og indfødsretslove den 27. marts 2003 er dette princip brudt, og det er meget beklageligt. Selv om Sambandspartiet ikke var medforslagsstiller på lovforslaget, som blev fremsat af det færøske socialdemokrati m.fl. i Lagtinget den 8. april 2003, valgte vi at stemme for forslaget med den begrundelse, at der bl.a. var tale om et klart brud på en enstemmig lagtingsbeslutning i 1946 i forbindelse med forhandlingerne om indholdet af hjemmestyreloven.

Når hr. Tórbjörn Jacobsen i sit beslutningsforslag nævner, at det er første gang, Lagtinget ikke bliver informeret i forbindelse med en kundgørelse af en lov, som vedrører Færøerne, er det ikke helt rigtigt. Det er sket før, nemlig den 29. oktober 2001, da nogle forslag om ændringer af indfødsretsloven blev sat i kraft på Færøerne, uden at Lagtinget havde behandlet forslagene, men dengang var der ingen reaktion.

Efter at have undersøgt sagen nærmere har vi erfaret, at det pågældende danske ministerium informerede landsstyret om vigtigheden af, at lovene blev sat i kraft på Færøerne. Efter gentagne anmodninger om svar fra landsstyrets side kom der ingen reaktion, og den 29. oktober 2001 kundgjorde den daværende regering derfor ændringerne i indfødsretsloven. Som jeg nævnte før, var der ingen reaktion overhovedet, heller ikke efter kundgørelsen.

Samtidig med at vi i det foreliggende tilfælde beklager, at regeringen nu har sat nogle rigslove i kraft på Færøerne, uden at Lagtinget er blevet orienteret, undrer vi os over lagmandens håndtering af sagen. Ud fra den aktindsigt, som Sambandspartiet har fået i den konkrete sag, fremgår det, at lagmanden, dvs. landsstyret, var informeret om lovforslaget, så når hr. Tórbjörn Jacobsen i bemærkningerne til sit beslutningsforslag siger, at det var uden landsstyrets vidende, er det ikke helt korrekt. Landsstyret var nemlig informeret.

Dette fremgår af korrespondance mellem den danske forsvarsminister og lagmanden på Færøerne i fortsættelse af drøftelser i et møde, som blev afholdt på Færøerne mellem forsvarsministeren og lagmanden. Af et brev til lagmanden,

som er dateret den 25. juli 2002, fremgår det, at emnet er omtalt, da det bl.a. siges fra forsvarsministerens side:

»Som lovet vedlægges jeg et notat, der beskriver de love og bekendtgørelser på forsvarrets område, som der findes behov for at kundgøre på Færøerne.«

Ellers vil jeg understrege, at efter min mening er Folketinget ikke det forum, hvor jeg skal bruge tid på at diskutere eller kritisere lagmanden og hans måde at varetage sit embede på. Den diskussion skal foregå på Færøerne og i det færøske Lagting. Men jeg må dog bemærke, at hr. Tórbjörn Jacobsens motivation for fremsættelsen af beslutningsforslaget ikke er rigtig, for ikke at sige usand, når han påstår, at landsstyret var uvidende om, hvad der ville ske. At Lagtinget ikke er blevet orienteret, er korrekt.

Kl. 17.55

For os er princippet om, at Lagtinget skal informeres, det centrale i denne sag, og vi ønsker, at den politiske aftale, som hjemmestyreloven også er udtryk for, skal respekteres. Det var et meget vigtigt anliggende for Sambandspartiet, da man i sin tid forhandlede om hjemmestyreordningen, og det er det stadig. Hjemmestyreloven er nemlig ikke kun jura, men en politisk aftale, som for os i Sambandspartiet også bygger på gensidig respekt og tillid. Det er proceduren, som nu er blevet anvendt, vi er imod, og som vi vil sikre os ikke bliver brugt igen, og derfor vil jeg gerne anmode forsvarsministeren om at kigge på proceduren, så det ikke gentager sig.

Man kan stille sig det spørgsmål, om der er grund til at reagere så voldsomt, når det drejer sig om indholdet i loven; det kan der være forskellige meninger om. Men jeg vil endnu en gang understrege, at det, vi reagerer imod, er, at et vigtigt princip er brudt, og så kan jeg også oplyse, at under den kommende udvalgsbehandling vil jeg stille nogle spørgsmål for at få mere klarhed over forløbet af den foreliggende sag.

Formanden:

Så er det hr. Tórbjörn Jacobsen som forslagsstiller.

Tórbjörn Jacobsen (TF):

Først vil jeg rette en direkte fejl. Det blev sagt, at jeg skulle være kommet med fejlagtige oplysninger, idet jeg ikke havde oplyst om det møde, der havde været mellem lagmanden og forsvarsministeren, men det kunne jeg af gode grunde ikke, for da beslutningsforslaget blev indleveret,

vidste jeg ikke noget om det møde, og det tror jeg heller ikke nogen anden færøsk politiker gjorde. Det er noget, der er kommet frem senere, bl.a. i debatten i Lagtinget om spørgsmålet.

Men nu forstår jeg faktisk ikke rigtig meget af det hele. Fru Lisbeth Petersen var med til at stemme et forslag igennem den 22. november 2001, hvor Lagtinget besluttede at ophæve de love, vi taler om her, og hun var igen med til at trykke på stemmeknapperne for nogle få dage siden, da man på ny besluttede at henvende sig til den danske regering om at få ophævet lovene for Færøerne.

Det er at gå med mange forskellige kasketter. Hun har en helt anden mening som folketingsmedlem, end hun har som lagtingsmedlem, for til sidst sagde hun, at hun bare håber, at noget sådant ikke gentager sig, men ellers må det bare køre videre, sådan som den danske regering nu ensidigt har gennemtrumfet et lovmæssigt overgreb, vil jeg næsten sige. Man taler altså med mindst to tunger i Sambandspartiet i dette spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Lisbeth L. Petersen (V):

Nej, der er ikke tale om at tale med flere tunger. Det er helt klart, og vi har stadig den samme mening: der er begået en procedurefejl. Lagtinget skulle have været informeret, og det blev det ikke. At hr. Tórbjørn Jacobsen så ikke vidste noget om det møde mellem ministeren og lagmanden, kan jeg ikke gøre noget ved.

Grunden til, at vi ikke ville gå med til det første forslag og være med til at fremsætte det, var, at vi ville undersøge sagen nærmere, fordi det hele lød lidt forkludret eller uklart. Det fandt vi så ud af, og hr. Tórbjørn Jacobsen kan være glad for, at vi fandt ud af det. Jeg har sagt her, og det står også i betænkningen, at når vi stemte for forslaget på Færøerne, var det i protest mod den procedure, der var foregået.

Kl. 18.00

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg har et kort spørgsmål til fru Lisbeth L. Petersen, nemlig om hun er enig med mig i, at det faktisk vil være en tillidsskabende foranstaltning over for de færøske politikere, det færøske Lagting og den færøske befolkning, hvis man trækker denne beslutning tilbage, gennemfører en forhandling og en procedure, der er i overensstemmelse med det, som fru Lisbeth Petersen

selv argumenterede for, før man så endelig træffer en beslutning. Vil det ikke være klogt i forhold til den fortsatte relation mellem Danmark og Færøerne og de fortsatte forhandlinger om udvikling af den færøske selvstændighed at lave en sådan tillidsskabende foranstaltning?

(Kort bemærkning).

Tórbjørn Jacobsen (TF):

Med den samlede Sambandspartis holdning og dermed også fru Lisbeth Petersens holdning i denne her sag og med den helt klare holdning, at der er lavet en procedurefejl, mener fru Lisbeth Petersen så ikke, at med en procedurefejl på det her plan, som jeg sagde til hr. Jesper Langballe før, burde sagen gå om igen, således at de her love kom igennem den sædvanlige praksis og blev kørt igennem efter den sædvanlige fremgangsmåde, således som folketingslove har været kørt igennem Lagtinget igennem 55 år?

(Kort bemærkning).

Lisbeth L. Petersen (V):

Jeg kan sige, at jeg føler i dag, at jeg nærmest har fået en forsikring om fra dansk side, at den procedurefejl, der er sket, ikke vil gentage sig. Hvis der kommer et forslag om at gå sagen igennem en gang til, vil Sambandspartiet selvfølgelig tage stilling til det. Vi er ikke bange for at skulle gennemgå sagen en gang til. Men det er altså op til andre at tage stilling til det.

(Kort bemærkning).

Tórbjørn Jacobsen (TF):

Fru Lisbeth Petersen er formand for Færøernes største parti, er det virkelig sådan, at formanden for Færøernes største parti, der har været med i så store principbeslutninger, som Lagtinget har taget, og som har stemt ja sammen med alle de andre, der sidder i Lagtinget, kan nøjes med at have fået en eller anden briefing her i Folketinget om, at dette ikke vil gentage sig? Er det virkelig nok for Færøernes største parti og dets formand?

Formanden:

Fru Lisbeth Petersen for en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Lisbeth L. Petersen (V):

Når jeg har sagt her, at jeg føler mig temmelig sikker på, at den procedurefejl ikke vil gentage sig, er det, fordi jeg i modsætning til hr. Tórbjørn

Jacobsen og hans parti ikke går rundt med en evig mistillid til den del af riget, som Danmark er. Jeg håber, at det ikke vil gentage sig, og jeg stoler på, at det vil det ikke. Hvis det skulle gentage sig, vil vi også protestere med det samme.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Det kan jo nogle gange være lidt svært helt at følge med i, hvad der foregår i et andet lands politiske system.

Jeg vil bare spørge fru Lisbeth Petersen: Den vedtagelse, der blev lavet forleden dag i Lagtinget, står den ved magt? Eksisterer der stadig væk en opfordring til at ophæve det, som den danske regering satte i kraft i marts måned, eller eksisterer der ikke sådan en opfordring?

Jeg bliver lidt i tvivl, når fru Lisbeth Petersen taler. Er der sådan en vedtagelse, eller er der ikke sådan en vedtagelse? Og hvis der er sådan en vedtagelse, skal vi så som folketingsmedlemmer tage den alvorligt, eller skal vi bare grine af den og sige: Det mener de nok ikke alvorligt? Eller præcis hvordan forholder det sig?

Formanden:

Nu var vi jo inde i en række korte bemærkninger til hr. Tórbjörn Jacobsen, og fru Lisbeth Petersen har brugt sine bemærkninger. Men hun skal få lov til at svare på det sidste spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Lisbeth L. Petersen (V):

Mange tak. Jeg ved ikke, om det er så svært at forstå, for den lagtingsbeslutning, som er taget, er taget. Hvad den danske regering så gør, kan jeg ikke svare på. Men i hvert fald har vi stemt for forslaget derhjemme, og det ville i hvert fald være blevet stemt igennem, selv om vi havde stemt imod, for vi har kun otte stemmer i Lagtinget.

Kl. 18.05

Formanden:

Så får vi en ny runde. Det kan vi da godt. Hr. Tórbjörn Jacobsen har haft ordet som ordfører for forslagsstillerne, men værsgo. Det bliver 5 minutter i anden runde. Vil hr. Tórbjörn Jacobsen have ordet?

Tórbjörn Jacobsen (TF):

Der er nu gået ca. 10 år, siden Færøerne var inde i sin værste samfundskrise nogen sinde. Vi kender alle sammen historien, hvor centralmagten i

København intervenserer og laver noget, der ligner et statskup igennem den færøske finanssektor. Derudover er det vel ikke for meget sagt, at det politiske system på øerne i hvert fald delvis blev sat under administration.

Dengang havde vi en socialdemokratisk regering i Danmark. Den borgerlige opposition mente dengang, at regeringen kunne have opført sig nok så meget anderledes, bl.a. kunne man i det mindste have fortalt færingerne om planerne, man havde angående den totale omstrukturering af det færøske samfund.

Dette er nu historie. Det er Nyrup Rasmussen-regeringen også, og de, der mente, at fremgangsmåden over for det færøske politiske system for 10 år siden kunne have været en anden og mere civiliseret, regerer nu det danske rige.

Ifølge en skrivelse, som statsminister Anders Fogh Rasmussen har indhentet i Justitsministeriet den 4. februar 2002, definerer han rigsfællesskabet således: Grundlovens § 1 har til formål at fastslå, at det danske rige udgør en forfatningsmæssig enhed, der omfatter tre ligestillede dele, Danmark, Færøerne og Grønland.

I åbningstalen til denne folketingsssamling lagde statsministeren derudover op til en normalisering af og yderligere åbning i forholdene imellem de tre lande.

Efter så mange smukke ord, tilsyneladende noble hensigter og utallige samtaler imellem parterne eksploderer der en politisk bombe på Færøerne den 27. marts 2003, da man erfarer, at den danske regering ensidigt uden Lagtingets og – efter alt at dømme – landsstyrets samtykke bekendtgør en lovpakke, der bl.a. indbefatter den danske militære straffelov til at være gældende for Færøerne.

Den militære straffelov fra 1937 blev i en bekendtgørelse i avisen Dimmalætting den 6. juni i 1937 sat i kraft for Færøerne. Lagtinget blev ikke spurgt, og det bør nok af saglige grunde tilføjes, at dette skete i amtstiden, altså før folkeafstemningen den 14. september 1946, og før hjemmestyrelsen blev sat i kraft for Færøerne i 1948.

Danmark fik en ny militær straffelov i 1973, og derved blev den dagældende lov fra 1937 sat ud af kraft. Den ny lov blev ikke bekendtgjort at være gældende for Færøerne, derved var den gamle lov fra 1937 gældende for Færøerne indtil den 27. marts i år, hvor den militære straffelov fra 1973 ensidigt blev bekendtgjort at være gældende for Færøerne.

I 1992 blev det daværende landsstyre spurgt om muligheden for, at den omtalte lov blev gjort

gældende for Færøerne, men i et brev til Rigsombudet beder man om, at dette ikke sker. Tilsvarende danske regering og respekterer den daværende danske regering denne anmodning fra Færøernes landsstyre. Vi kan i hvert fald konstaterer, at regeringen ikke foretog sig yderligere i sagen.

Den 26. oktober 2001 lagde den færøske justitsminister Høgni Hoydal et forslag frem i Lagtinget, der havde til formål at ophæve de militære straffe- og retsplejelove, som havde været gældende for Færøerne lige siden 1937. Forslaget fik en særdeles god modtagelse i Lagtinget, og den 22. november 2001 blev det vedtaget og stemt igennem med samtlige stemmer i Lagtinget.

Man må formode, at Fogh Rasmussen-regeringen hverken accepterer eller respekterer et samlet krav fra Færøernes Lagting angående denne lov. I hvert fald foretager den sig absolut intet og går derved ikke færingerne i møde i deres enstemmige krav; tværtimod, kan man nok sige, idet regeringen halvandet år senere ensidigt bekendtgør afløseren, nemlig loven fra 1973, at være gældende lov på Færøerne. En grotesk politisk måde må man sige at imødekomme Lagtingets ønske på.

Kl. 18.10

Der er ingen tvivl om, at man på Færøerne ønskede at sætte den gamle militære straffelov ud af kraft, uden at afløseren blev sat ind i stedet for. Dette blev også bekræftet senere, da specielt det færøske Socialdemokrati dog sammen med Tjóðveldis, Selvstyre- og Senterpartiet, tog affære i sagen og fremlagde et forslag i Lagtinget, der havde til formål at ophæve lovpakken med den danske militære straffe- og retsplejelov, indfødsretslove m.v., som blev bekendtgjort den 27. marts 2003.

Forslaget fik en uhyre positiv modtagelse i Lagtinget og blandt befolkningen, og den 2. maj 2003 blev forslaget vedtaget og stemt igennem med samtlige Lagtingets stemmer. Det vil sige, at det er et tværpolitisk krav fra det samlede politiske system på Færøerne også fra Venstres søsterparti, Sambandspartiet, at lovene, der ensidigt blev bekendtgjort at være gældende for Færøerne den 27. marts 2003, bliver ophævet og sat ud af kraft igen for Færøernes vedkommende.

Denne sag bliver betragtet med største alvor på Færøerne. Handlingen, da lovene blev bekendtgjort uden Lagtingets og landsstyrets samtykke, bliver betragtet som et særdeles alvorligt

brud på hjemmestyreloven, den færøske styrelseslov og ikke mindst på den sædvane, der har udviklet sig i samarbejdsformen i hvert fald siden hjemmestyrets indførelse.

Juridisk har Færøerne en ældgammel særstilling og har således aldrig været en fuldt integreret del af Danmarks jurisdiktion. Derved er Færøerne en selvstændig juridisk enhed. Dette har man i hvert fald respekteret fra dansk side indtil nu, hvor regeringen gør dette sjældne og egentlige lovmæssige overgreb gældende.

I 55 år har man ikke handlet på denne måde, og derfor mener vi, at bekendtgørelsen er så graverende og et så stort tilbageskridt både for Færøerne og for forholdet imellem Danmark og Færøerne, at Folketinget bør pålægge regeringen at tilbagetrække den militære straffelov eller hele lovpakken, der fulgte med i bekendtgørelsen den 27. marts 2003.

Når tidligere danske regeringer har vægret sig ved at handle på denne besynderlige måde, er det velsagtens, fordi man har fortolket hjemmestyreloven og styrelsesloven på samme måde, som vi gør på Færøerne, og også fordi man om end ikke har accepteret så dog respekteret, at Færøerne er en selvstændig juridisk enhed.

Fru Lisbeth Petersen citerede fra hjemmestyrelovens § 7, så der er ingen grund til, at jeg gentager den. Jeg regner også med, at de fleste af Folketingets medlemmer kender den. Jeg kan kun sige, at ifølge den er der ingen tvivl om, at hjemmestyreloven er brudt ved regeringens handling den 27. marts 2003.

Derudover står der i den færøske styrelseslov fra 1992 i § 47, at samtlige beslutningsforslag vedrørende rigslovgivning skal igennem den sædvanlige politiske procedure på Færøerne. Det vil sige, at de skal behandles på samme måde som andre love med tre behandlinger og mellemliggende udvalgsarbejde.

Denne lov er også brudt, og da sædvanen ligeledes er brudt på det groveste, kan det ikke undre nogen, at tillidsforholdet omkring fremtidige ændringer i forholdet mellem Danmark og Færøerne ikke kan overleve denne hændelse. Derfor bør Folketinget gribe ind i sagen og tvinge regeringen til at vende tilbage til traditionel praksis på området.

Der er godt nok kun gået 12 dage, siden Lagtinget vedtog forslaget. Med formalia og transport in mente skal man vel ikke regne med, at den danske regering har haft alverdens tid til at drøfte den nye situation, der nu er opstået.

Man kunne vælge at vente på regeringen, der utallige gange – i alt fald i retorikken – har tordnet frem med, at rigsfællesskabet består af tre ligestillede dele, og at den dertil havde i sinde at udvikle forholdene i positiv retning, men da regeringen først sidder lagtingsbeslutningerne fra 22. november 2001 overhørig og nu i anden omgang ignorerer de færøske myndigheder på det groveste, skal man næsten være fatalist, hvis man skal tro på nogen tilbagetrækning af loven derfra.

Derfor ligger en normalisering af forholdene imellem landene, i hvert fald hvad denne sag angår, i Folketingets hænder. Derfor vil jeg på det kraftigste anmode samtlige Folketingets partier og medlemmer om at hjælpe regeringen ud af en krisesituation, som den næppe er i stand til at bjærge sig ud af alene.

Folketingets holdninger, der utvivlsomt hælder sig op ad den samarbejdsform, der har været gældende – i hvert fald i de sidste 55 år – bliver nu afgørende for, hvordan fremtiden vil forme sig i forholdet mellem Danmark og Færøerne.

Kl. 18.15

Regeringen står i denne sag i samme situation som Einar Tambeskælver om bord på »Ormen hin Lange«, da strengen i hans bue knækkede, og han råbte ud over krigszonen: »Nu brast Norge af din hånd, min konge og herre.« Nu er det kun jer eller os folkevalgte, der har muligheden for at vinde det tabte ind igen. Apropos kan man sige, at riget nu alene ligger i jeres eller vores hænder.

Den danske regering har begået et klokkeklart lovbrud. Dette kan en lovgivende forsamling ikke sidde overhørig. Der må handles. For Danmarks og for Færøernes skyld og for rigets skyld, hvis det er det, man ønsker!

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Det Politisk-Økonomiske Udvalg. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 136:

Forslag til folketingsbeslutning om etablering af en økonomisk ramme med henblik på finansiering af uddannelses- og oplysningsvirksomhed om holocaust, andre folkedrab og politiske masse mord i sammenhæng med den danske Auschwitzdag.

Af Jann Sjursen (KRF) m.fl.
(Fremsat 3/4 2003).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Ulla Tørnæs):

Det fremgår af forslaget, at forslagsstillerne fra Kristeligt Folkeparti ønsker at sikre et langsigtet økonomisk grundlag for de aktiviteter, der knytter sig til markeringen af den årlige Auschwitzdag.

Der skal ikke herske tvivl om, at regeringen aktivt støtter intentionerne i forslaget. Regeringen har således ved beslutningen om afholdelsen af en årlig Auschwitzdag sikret, at Danmark lever op til Stockholmerklæringen, hvor staterne opfordres til på passende måde at holde holocaust i erindring.

De seneste års begivenheder, bl.a. i det tidligere Jugoslavien, efterlader ingen tvivl om, at det fortsat er vigtigt at gøre en indsats for at bekæmpe racisme og fremmedhad vendt mod personer af anden race, religion eller politisk overbevisning.

Sidste år ved denne tid traf regeringen beslutning om at gøre den 27. januar til en årlig Auschwitzdag. Den første Auschwitzdag blev gennemført i år, og Udenrigsministeriet koordinerede indsatsen. Undervisningsministeriet står for markeringen af dagen næste år.

Beslutningsforslaget opstiller imidlertid meget faste rammer for indhold og økonomi. Efter regeringens opfattelse kan en alt for fastlåst model for afholdelse af dagen medføre, at indsatsen ikke i tilstrækkeligt omfang kan varieres i form og indhold.

Regeringen kan således ikke støtte, at der på nuværende tidspunkt afsættes en fast årlig bevilling uafhængigt af dagens nærmere indhold og tilrettelæggelse. Initiativer i forbindelse med Auschwitzdagen skal på fleksibel vis kunne følge samfundsudviklingen, så indsatsen bliver